

следователя" на Л. Шейни и другите по-ранни книги, а с произведения от 70-те години (братя Вайнер, Арк. Адамов и др.). Струва ми се, че идеите на преустройството неизбежно водят към кардинални изменения не само в писането на криминални романи в социалистическите страни, но и в тяхното осмисляне.

Последната глава разглежда хумористични и пародийни превъзпитания на жанра от последно време, появата на „литгерои“, на престъпник-неудачник. Изданието е снабдено с подобрена библиография, а също и с индекс на споменатите автори и кратки бележки за тях, което несъмнено повишава стойността му на справочник. Интерес представляват и многобройните илюстрации. Част от тях са фотографии от филми и това насочва към един подходящ за заключение по-общ въпрос, още повече, че в рецензия за едно полезно чуждо издание едва ли има място за изреждане на конкретни несъгласия и пропуски. Може би би бил полезен един комплексен културологически подход (който не е напълно чужд на Вьолер и Касиди), привличащ целия корпус от творби за престъпления и разследване — не само документално-публицистични, литературни и отчасти филмови, но и телевизионни, а и другите, разпространявани предимно като видеофилми. Тяхното класифициране по проблематика и според социалната насоченост и разпространение, както и разкриването на различното място на жанра в отделните национални култури вероятно би се оказало много поучително не само от чисто литературоведска гледна точка.

По правило изследвачите (включително Вьолер и Касиди) си служат със социологически и юридически сведения при анализа на литературата за престъпления и разследване. Но посоката на този анализ може да бъде преобърната — наблюденията над творбите да говорят за особеностите на обществото. Например за това, кое в момента се възприема като особено опасно престъпление и от кого и какъв тип престъпления деликатно се заобикалят от литературата, в каква посока са опитите да се манипулира общественото съзнание, отношението на об-

ществото към престъплението (непризнаване на неговото съществуване, героизиране, търсене на връзки с ежедневното) и пр. Подобен „преобърнат“ подход, разбира се, не е нещо ново и непознато, но неговият авторитет е понакърнен от опростителски или тенденциозни наблюдения.

Заслужават интерес и разглежданите обикновено най-общо връзки на литературата за престъпления и „високите“ образци на словесността — възникване на проблематика, похвати и пр. в една та сфера и трансформирането им (трафаретизирането, възвисяването) при преминаването в другата.

Друг сериозен кръг от въпроси, практически пренебрегван у нас, е свързан с необходимостта от криминално четиво. Явно непълн е отговорът, изчерпващ се с необходимостта от развлечение. В някаква степен индивидът и обществото като цяло осъществяват някакви свои специфични психически потребности чрез подобен тип творби, така както други жанрове съответствуват на други потребности. А предлаганият от Вьолер и Касиди исторически преглед на литературата за престъпления и разследване при цялата му дискуссионност разкрива категорично относителната устойчивост на подобна потребност, както и варирането ѝ в зависимост от социалните условия.

Друг тип проблематика отвежда към специфичната диалектика на „свое“ и „чуждо“ в литературата за престъпления и разследване. При несъмнената им национална обаргеност Ш. Холмс, Мегре или Ф. Марлоу явно се възприемат в друга национална среда по различен начин от, да кажем, Ч. Харолд, мадам Бовари или Т. Сойер. Поредицата въпроси, които литературата за престъпления и разследване поставя, лесно може да бъде продължена, по-трудно е да се намерят отговорите. Най-трудното обаче като че ли е да се постигне пълноценна детайлна и правдива картина на съвременната култура без привличането на литературата за престъпления и разследване, а и на другите „нижни“ жанрове.

Николай Артеов

Хроника

ДВЕ НАУЧНИ СЕСИИ ЗА ХРИСТО БОТЕВ

(По случай 140 г. от неговото рождение)

На 7 юни 1988 г. в Профсъюзния дом на културата „М. Станев“ в Стара Загора бе проведена юбилейна научна сесия, посветена на революционното и творческото дело на Христо Ботев. Тя бе организирана от Дружеството на филолозите-българи, Института за литература при БАН, Софийския университет „Кл. Охридски“ и Комисията за духовно развитие при Областния народен съвет — Стара Загора.

След рещитал по творби на Хр. Ботев сесията бе открита с кратко въетнително слово и доклад от проф. д-р Д. Леков. Авторът се спря върху някои проблеми на българската възрожденска журналистика с оглед въздействието на Ботевите творби върху нея. Бяха проследени редица връзки между Хр. Ботев и българските публикации в Румъния. Специално внимание бе отделено на в. „Български глас“

(1876—1887), редактиран от Киро Тулешков, и Ботевите „Знаме“ и „Дума на българските емигранти“. Вторият доклад — на ст. и. с. Ст. Таринска „Диалогът Ботев—Бозвели“, засегна въпроса за ролята на родната литературна традиция във възрожденската ни поезия. За негова основа е послужила творческата връзка между Н. Бозвели и Хр. Ботев. Изследването бе разгърнато в няколко посоки — проследяване на задочните междуличностни контакти посредством Д. Паничков и В. Друмев и общност на теми и мотиви. Беше изтъкната принципната близост между „Мати България“ и „Обсвещането на В. Левски“, в които централно място заема образът на Родината-майка. Ст. и. с. В. Койчева представи темата „Нови проучвания за Георги Апостолов — член на щаба на Ботевата чета“. Тук тя изнесе неизвестни факти за биографията и революционната работа на героя. Ст. и. с. Цв. Унджиева говори за разпространението на Ботевите стихотворения сред съвременниците му. Тя спря вниманието върху такива факти като появата на Ботевите стихотворения в лични и анонимни ръкописни сборници и песнопойки. Бяха посочени някои текстологични промени в творбите и направени изводи за хронологията на усвояването им от възрожденската читателска публика.

Отново с насоченост към стиховете на Хр. Ботев бяха и докладите на ст. ас. К. Станева — „Творческата реализация на един мотив от Ботевата поезия“, и К. Михайлов — „Отношението „старо—ново“ като продуктивна традиция в Ботевата поезия“. В тях бяха изследвани проблеми на зависимостите между общия възрожденски литературен процес и творбите, издигнали на ново равнище поетичните домогвания на българския творчески дух. „Послание от небето“ и епистоларната традиция през 19 в.“ бе темата, разработена от и. с. Р. Дамянова. Нейните усилия бяха насочени към разкриване на двойствената и сложна обвързаност между високите художествени постижения в Ботевата публицистика и структурните им съответствия в писмата му. Беше разгледан въпросът за авторминималните в двата творчески потока. И. с. Л. Бораджиева представи разпространението на Ботевото творчество в арабския свят. Авторката посочи редица езикови проблеми при превода, както и големите трудности за преодоляване, предизвикани от големите различия в световъзприемането на български и араби, както и по отношение на историческите реалии. Сесията завърши с доклада на Д. Груева на тема „Възприемане на Ботевите творби от учениците в горния курс“. Върху богат методико-педагогически материал присъстващите бяха запознати с принципните подходи за осмисляне на познатото ни творчество в ЕСПУ „Хр. Ботев“ — Стара Загора.

Камен Михайлов

ния съвет за ТНТМ при Института за български език. Ботевото наследство е предмет на многобройни теоретични разработки и научни изследвания. Известни са редица публикации, посветени на литературното и революционното му дело, както и някои хипотези за последните дни на поета. И въпреки това всеки нов исторически момент преоткрива Ботев, дава ключ за нови интерпретации. Научната сесия потвърди това не само като замисъл, но и като резултат.

Докладите от научната програма бяха разпределени в две секции — литературоведска и историческа. И макар че общият им брой не беше голям (12), съдържателно те покриха цялостно живота, творчеството и идеологията на поета. Представени бяха нови интересни аспекти в изследването на Ботевото наследство, както и някои съвременни методи на литературоведски и езиковедски анализ. Формалното разделение на докладите в две секции не попречи на съместните дискусии. Постановките на обсъждане исторически, литературоведски и езиковедски факти от живота и творчеството на поета взаимно се допълваха и доизясняваха.

В литературоведската секция заседанието откри М. Неделчев с изследване на историческия живот на някои основни мотиви от лириката на Ботев в контекста на теорията за националния митопоетичен текст. С методи на текстовата лингвистика бе проследено съдържателното развитие на текстовете—субстрати от фолклора, през лириката на Ботев, до съвременната ни поезия. Предмет на доклада на И. Тодоров беше проблемът за нормализацията на Ботевите текстове. На основата на обширен материал авторът се спира на причините за колебания и различия в езиковите и правописните редакции на Ботевите творби и отправя конкретни критики към съвременни издания на Ботев, в които редакторската намеса при редица езикови детайли според докладчика нарушава авторския замисъл и художественото въздействие. Цени се са изборите езикови единици, които не трябва да бъдат редактирани съобразно действащата книжовна норма.

Домакнието от Калофер бяха представени с разработката на К. Милчев, студент в Пловдивския университет „Пансий Хилендарски“. Поставяйки си амбициозната цел да изследва адресата в поезията на Ботев, той предложи интересни наблюдения върху различните форми на адресация. Докладът на Н. Арегов разгледа позицията на Ботев за съвременната му преводна книжнина. Авторът доказва, че „страстното Ботево отрицание“ в редакторската му дейност е израз на ясна концепция за характера и качествата на преводната литература. Актуално и съвременно звучат изискванията на Ботев да се превежда според нуждите и културното равнище на читателската публика. Усилията на К. Михайлов са насочени към извличане на същностна характеристика на Ботевата поезия въз основа на статистически изследвания върху текстовете му. Използваният от автора подход е нов и отсъства в досегашната научна практика. Той позволява на К. Михайлов да построи диалектичен модел на взаимодействието между

На 19 и 20. X. 1988 г. в гр. Калофер се провежда научната сесия „Христо Ботев — живот, творчество, идеология“, организирана от Клуб-

традиционно и ново. Приносен характер имаше експозето на И. Пауновски, което представи неизвестен досега текст на „Хайдушка жалба“ от в. „Хитър Петър“. С литературоведски и езиковедски методи на анализ бе доказано авторството на Ботев. Ритмическата организация на някои от стиховете на Ботев бе обект на изследването на А. Ангелов. И в тази работа бе използван интердисциплинарен подход. Задълбоченото изложение и оригиналните идеи на автора станаха повод за оживена дискусия. Научното съобщение на И. Апостолова имаше за цел да информира за подготовката в НБКМ биобиблиографски указател „Христо Ботев (1848—1876)“.

При повишен интерес премина и заседанието в историческата секция. То бе открито и ръководено от проф. К. Колев. В доклада си за идейно-политическите възгледи на Ботев той разкри нови страни в концепцията на поета-революционер за националното освобождение на България. Новаторска и интересна бе и разработката на Цв. Павловска за революционната стратегия и тактика на Ботев. Тя отдели подчертано внимание на единството във възгледите и революционната практика на Ботев и Левски, както и на

ролята на емигрантските среди за вътрешната организация на революцията. В тясна връзка с разискваната проблематика бе изложението на А. Френски. Убедително и задълбочено авторът анализира концепцията на Ботев за връзката на Източния въпрос с българската национална революция. Докладът на Г. Барболов представи интересни сведения за Ботевите възгледи за развитието на българо-румънското приятелство. Привличайки като доказателствен материал факти от различни източници, авторът очертава дейността на Ботев като политик за укрепване и развитие на отношенията със съседна Румъния в периода преди Освобождението.

Научната сесия завърши с кръгла маса, водена от М. Неделчев. Оживената дискусия отрази впечатленията от изнесените в двата дни на сесията доклади. Един от спорните проблеми бе въпросът за митоворчеството за личността и делото на Ботев. Единодушно бе прието предложението през юни 1989 година да се проведе Втора интердисциплинарна научна сесия. Определена бе и тематиката на следващата среща: „Христо Ботев — историко-лингвистични проблеми“.

Силвия Цанова

СЪОБЩЕНИЕ

Списание „Литературна мисъл“ обявява постоянен явен **КОНКУРС ЗА НАПИСВАНЕ НА ЛИТЕРАТУРНОКРИТИЧЕСКА СТАТИЯ ОТ СТУДЕНТ**. Отличените разработки ще бъдат публикувани в списанието заедно с кратка рецензия от член на редколегията. Поканваме студенти от всички специалности и висши учебни заведения.

Списание „Литературна мисъл“ се надява, че с поканата си отправя благородна провокация към бъдещите литературоведи и приятели на българската словесност. Предлагащите статии могат да бъдат посветени на неограничен кръг литературни проблеми. Ще ни бъде приятно, ако те засягат забравени автори и творби, ако съдържат опити за преосмисляне на познати истини, ако подхождат към литературните явления от неочаквана гледна точка или запознават читателите с неизвестни документи.

Ръкописи до 30 стандартни машинописни страници (30 реда по 65 знака в два екземпляра) можете да изпращате по пощата (София — 1113, ул. „Чяпаев“ 52, бл. 17, сп. „Литературна мисъл“) или да донесете в редакцията (понеделник и четвъртък от 15 до 17 ч.).

Списание „Литературна мисъл“ очаква вашите статии!

— 27780

14690-27480